

**ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД
АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА**

**ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

23 січня 2025 року

м. Київ

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у складі:
головуючого-судді Павлишина О.Ф.,
суддів Никифорова А.С., Черної В.В.,
секретар судового засідання Возна К.М.,
із участю:
представників позивача Гречки А.О., Сербін І.І.,
представників відповідача – адвокатів Коваленко І.О., Теслі С.М.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні суду апеляційну скаргу адвоката Кравця Р.Ю., подану в інтересах Богуслаєва В.О., на рішення Вищого антикорупційного суду від 02 грудня 2024 року,

ВСТАНОВИЛА:

17.09.2024 Міністерство юстиції України звернулося до Вищого антикорупційного суду із позовом до Богуслаєва В.О., третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на стороні відповідача, Товариство з обмеженою відповідальністю «ІННОВА» (далі – ТОВ «ІННОВА») про застосування санкції, передбаченої п.1-1 ч.1 ст.4 Закону України «Про санкції» (далі – Закон).

Позивач просив стягнути в дохід держави активи, які належать Богуслаєву В.О., а саме:
– будівлі та споруди господарського комплексу, розташовані за адресою:

та складаються з:
нежитлової будівлі літ. «И», загальною площею 58,1 кв.м.; нежитлової будівлі літ. «Т», загальною площею 24,0 кв.м.; нежитлової будівлі літ. «Х», загальною площею 102,3 кв.м.; нежитлової будівлі літ. «Ц», загальною площею 37,1 кв.м.; будівлі складу літ. «Ю», загальною площею 156,0 кв.м.; ангару літ. «Щ», загальною площею 15,7 кв.м.; навісу ангарного типу літ. «Ю1», загальною площею 274,2 кв.м.; навісу ангарного типу літ. «Ю2», загальною площею 236,8 кв.м.; вбиральні літ. «Ф»; вольєру літ. «Ч», загальною площею 7,5 кв.м.; ангару літ. «Ш», загальною площею 33,2 кв.м.; навісу ангарного типу літ. «Ю3», загальною площею 48,2 кв.м.; навісу ангарного типу літ. «Ю4», загальною площею 48,2 кв.м.; воріт №1, №17, №18; парканів №12, №19, №20; вітряних двигунів №14, №21; майданчику №15 (реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна:);

– 100% частки в статутному капіталі ТОВ «ІННОВА», ЄДРПОУ

02.12.2024 рішенням Вищого антикорупційного суду задоволено вказаний

адміністративний позов, застосовано до Богуслаєва В.О. санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, та стягнуто в дохід держави активи, які належать йому на праві власності:

– будівлі та споруди господарського комплексу (реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: _____), які розташовані за адресою: _____,

нежитлова будівля літ. «И», загальною площею 58,1 кв.м.; нежитлова будівля літ. «Т», загальною площею 24,0 кв.м.; нежитлова будівля літ. «Х», загальною площею 102,3 кв.м.; нежитлова будівля літ. «Ц», загальною площею 37,1 кв.м.; будівля складу літ. «Ю», загальною площею 156,0 кв.м.; ангар літ. «Щ», загальною площею 15,7 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю1», загальною площею 274,2 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю2», загальною площею 236,8 кв.м.; вбиральня літ. «Ф»; вольєр літ. «Ч», загальною площею 7,5 кв.м.; ангар літ. «Ш», загальною площею 33,2 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю3», загальною площею 48,2 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю4», загальною площею 48,2 кв.м.; ворота №1, №17, №18; паркани №12, №19, №20; вітряні двигуни №14, №21; майданчик №15;

– 100% частки в статутному капіталі ТОВ «ІННОВА», ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань _____, адреса реєстрації юридичної особи: _____;

Вказане рішення суду в інтересах Богуслаєва В.О. оскаржив його представник – адвокат Кравець Р.Ю. В апеляційній скарзі просить скасувати рішення та ухвалити нове, яким відмовити у задоволенні позову.

Посилається на таке:

– суд першої інстанції в порушення п.4 ч.1 ст.238 КАС України не закрив провадження у справі, незважаючи на наявність судового рішення у справі №991/558/24, яке набрало законної сили, і яким вирішено спір між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, що призвело до порушення принципу правової визначеності;

– оскаржуване рішення ухвалено неповноважним складом суду, оскільки головуєча суддя Криклива Т.Г. не заявила самовідвід на підставі п.3 ч.1 ст.36 КАС України, не зважаючи на тотожність предмету позову, підстав та сторін зі справою №991/558/24, на використання обставин, встановлених у справі №991/558/24 при ухваленні оскаржуваного рішення, при тому, що в розгляді такої справи брав участь її чоловік – Крикливий В.В.;

– суд першої інстанції в порушення вимог ч.5 ст.49 КАС України залучив третю особу, що не заявляє окремих вимог щодо предмету спору, без постановлення ухвали про таке чи без зазначення мотивів залучення та відомостей про те, на які права чи обов'язки такої особи та яким чином може вплинути рішення суду у справі;

– судом першої інстанції не обґрунтовано необхідність включення Богуслаєва В.О. до числа осіб, що своїми діями створюють загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, та лише скопійовано правову оцінку зі справи №991/558/24, якій у супереччя ч.7 ст.78 КАС України надано статусу преюдиційної. Обставини поставок, визнані судом преюдиційними, відбувалися у період, під час якого експорт товарів подвійного призначення не був повністю заборонений, а здійснювався за погодженням з Держекспортконтролем;

– суд першої інстанції неправильно застосував положення п.1-1 ч.1 ст.4 Закону в частині можливості повторного його застосування, оскільки Закон передбачає застосування санкцій до особи, а до Богуслаєва В.О. вже застосовано санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, яка на даний час є чинною та не скасованою. Також жодна норма Закону не передбачає можливості застосування до однієї і тієї ж особи, одного й того самого виду санкції, з тих же підстав;

– суд першої інстанції неповно з'ясував обставини справи в частині дійсності вчинення Богуслаєвим В.О. дій, за які на нього було накладено санкцію передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, оскільки укладення акціонерним товариством правочинів з поставки можливе виключно у разі прийняття колегіальними органами рішення про їх погодження, в яких він не мав права голосу, а посилання в оскаржуваному рішенні на обставини, встановлені у рішенні

в справі №991/558/24 в цій частині, не є належним обґрунтуванням можливості застосування санкції, позаяк в цьому рішенні таке питання не досліджувалося.

– суд першої інстанції здійснив протиправне та необґрунтоване втручання у право Богуслаєва В.О. на мирне володіння майном, оскільки: 1) обставини справи стосуються подій часового проміжку від 2012 року по максимум 12.04.2022 (ймовірна поставка), тобто до прийняття нормативно-правового акту; 2) мета застосування будь-якої санкції єдина для усіх видів санкції без їх диференціації та визначена в ст.1 Закону, тобто будь-який вид санкцій вже відповідає визначеній меті; 3) до Богуслаєва В.О. вже застосовано два види санкцій - блокування активів та стягнення активів, при цьому, останній з моменту застосування блокування активів до моменту стягнення активів взагалі та й на даний час перебуває під вартою, тобто не вчиняв та не міг вчинити будь-якої діяльності, яка могла б нести загрозу; 4) подвійне втручання в права Богуслаєва В.О. не відповідають тесту справедливого балансу, адже задекларована Законом мета може бути досягнута менш суворими заходами, які вже вжиті щодо нього.

У відзиві на апеляційну скаргу представник Міністерства юстиції України Гречка А.О. просить відмовити в задоволенні апеляційної скарги, а рішення Вищого антикорупційного суду від 02.12.2024 залишити без змін. Посилається на таке:

– твердження про порушення судом принципу правової визначеності – помилкове, адже підстави застосування санкції, передбаченої п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, щодо Богуслаєва В.О. не потребують повторного дослідження та оцінки, оскільки встановлені судами у справі №991/558/24 та мають преюдиційний характер для розгляду цієї справи;

– позивач 17.09.2024 звернувся до суду з позовною заявою з приводу іншого майна;

– Богуслаєв В.О. своїми діями створив суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, а отже є суб'єктом, до якого можливо застосувати санкцію, визначену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону. Підставою для застосування цієї санкції є постачання засобів та знярядь здійснення збройної агресії проти України та забезпечення ремонту таких засобів і знярядь;

– 18.09.2024 ухвалою суду відкрито провадження за позовом та залучено ТОВ «ІННОВА» як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача;

– доводи представника про ухвалення рішення незаконним складом суду містять лише припущення про існування певних сумнівів у неупередженості судді Крикливої Т.Г.;

– твердження про необґрунтованість втручання в майнові права Богуслаєва В.О. спростовуються висновками Вищого антикорупційного суду в рішенні від 18.04.2024 у справі №991/558/24.

Згідно зі ст.283-1 КАС України про розгляд апеляційної скарги учасники справи та їх представники, особа, яка не брала участі у справі та подала апеляційну скаргу з підстави вирішення судом питання про її права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, повідомляються в порядку, передбаченому ст.268 цього Кодексу.

Відповідно до ст.268 КАС України про дату, час і місце розгляду справи суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників справи шляхом направлення тексту повістки до електронного кабінету, а за його відсутності – кур'єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку. Учасник справи вважається повідомленим належним чином про дату, час та місце розгляду справи, визначеної ч.1 цієї статті, з моменту направлення такого повідомлення працівником суду, про що останній робить відмітку у матеріалах справи, та (або) з моменту оприлюднення судом на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали про відкриття провадження у справі, дату, час та місце судового розгляду.

Положеннями ст.283-1 КАС України також визначено, що неприбуття в судові засідання осіб, передбачених абзацом шостим цієї частини, належним чином повідомлених про дату, час та місце розгляду апеляційної скарги, не перешкоджає розгляду апеляційної скарги в суді апеляційної інстанції та не може бути підставою для зупинення строків її

розгляду, перенесення засідання на інший час чи дату або оголошення перерви в судовому засіданні.

Апеляційним судом згідно із ч.2 ст.268 КАС України направлено повістки про виклик у судове засідання за відомими поштовими адресами.

Богуслаєв В.О. не подав заяву про забезпечення його участі в судовому засіданні.

Представник Богуслаєва В.О. – адвокат Кравець Р.Ю. в судове засідання не прибув.

За таких обставин, колегія судів вважає за можливе здійснити розгляд апеляційної скарги за відсутності відповідача та його представника – адвоката Кравця Р.Ю.

У судовому засіданні представники відповідача Богуслаєва В.О. підтримали вимоги поданої апеляційної скарги, представники Міністерства юстиції України заперечили проти задоволення такої.

Колегія суддів, заслухавши суддю-доповідача, пояснення сторін, перевіrivши доводи апеляційної скарги, дослідивши матеріали справи, вважає, що апеляційна скарга є необґрунтованою з огляду на зазначене нижче.

У справі встановлені такі неоспорені обставини.

Рішенням Ради національної безпеки і оборони України (далі – РНБО) від 01.04.2023 «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яке введене в дію Указом Президента України від 01.04.2023 №192/2023, стосовно Богуслаєва В.О., громадянина України, застосовано санкцію у виді блокування активів строком на 10 років.

Згідно з інформацією з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна на праві приватної власності Богуслаєву В.О. належать будівлі та споруди господарського комплексу, розташованого у

об'єкта нерухомого майна, і з реєстраційним номером, а саме: нежитлова будівля літ. «И», загальною площею 58,1 кв.м.; нежитлова будівля літ. «Т», загальною площею 24,0 кв.м.; нежитлова будівля літ. «Х», загальною площею 102,3 кв.м.; нежитлова будівля літ. «Ц», загальною площею 37,1 кв.м.; будівля складу літ. «Ю», загальною площею 156,0 кв.м.; ангар літ. «Щ», загальною площею 15,7 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю1», загальною площею 274,2 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю2», загальною площею 236,8 кв.м.; вбиральня літ. «Ф»; вольєр літ. «Ч», загальною площею 7,5 кв.м.; ангар літ. «Ш», загальною площею 33,2 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю3», загальною площею 48,2 кв.м.; навіс ангарного типу літ. «Ю4», загальною площею 48,2 кв.м.; ворота №1, №17, №18; паркани №12, №19, №20; вітряні двигуни №14, №21; майданчик №15.

Відповідно до витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Богуслаєв В.О. є кінцевим бенефіціарним власником ТОВ «ІННОВА» (ідентифікаційний номер), де йому належить 100% статутного капіталу, що складає 19 222 654,60 грн.

Рішенням Вищого антикорупційного суду від 18.04.2024 у справі №991/558/24, залишеним без змін постановою Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 25.06.2024, встановлено такі обставини.

АТ МС виробляє сучасні авіаційні двигуни для літальних апаратів різного застосування, а саме: турбогвинтові (марки): МС-500В-С, АІ-450С, МС-14, ТВ3-117ВМА-СБМ1, АІ-24, АІ-20; турбореактивні двоконтурні (марки): АІ-322Ф, АІ-322, Д-436-148, Д-436ТП, Д-436Т1, Д-18Т серії 3, Д-36 серії 4А, Д-36 серій 1, 2А, 3А, АІ-25ТЛШ, АІ-25ТЛ, АІ-25ТЛК, АІ-25 серії 2Є, МС-400; турбогвинтовентиляторні (марки): Д-27; турбовальні (марки): ТВ3-117ВМА-СБМ1В 5 серії, ТВ3-117ВМА-СБМ1В 1 серії, МС-500В, АІ-450М, ТВ3-117ВМА-СБМ1В 4Е серії, ТВ3-117ВМА-СБМ1В, ТВ3-117ВМА, ТВ3-117ВМА серії 02, ТВ3-117ВМ, ТВ3-117ВМ серії 02, ВК-2500, Д-136/Д-136 серії 1, Д-136-2; допоміжні (марки): АІ-9В-1, АІ-450-МС, АІ-9-ЗБ, АІ-9В, АІ-9. Всі авіаційні двигуни, їх виробництво та ремонт сертифіковані.

АТ МС проводить капітальний ремонт вертольотів типу Мі-8, Мі-17, Мі-2; здійснює

модернізацію вертольоту Мі-8Т в профіль 8МСБ з двигунами ТВЗ-117ВМА-СБМ1В 4Е серії; виконує переобладнання вертольотів Мі-8, Мі-2 в різні варіанти: транспортний, пасажирський, медичний, пошуково-рятувальний, VIP, сільськогосподарський; обладнує вертольоти сучасною авіонікою; здійснює виробництво і ремонт головних вертолітних редукторів ВР-8А, ВР-14 та виконує гарантійне, а також післягарантійне технічне обслуговування продукції, що поставляється.

Крім того, АТ МС здійснює комплекс дослідно-конструкторських робіт і виробництва головних вертолітних редукторів ВР-442 для вертольотів МСБ-2, ВР-17МС, для вертольотів типу Мі-8/Мі-17, а також редуктор ВР-14МС для вертольотів типу Мі-8МТ (МТВ) і під час модернізації вертольотів типу Мі-8Т.

Із 16.10.2019 Богуслаєв В.О. здійснював повний контроль над діяльністю АТ МС, оскільки:

– наказом Голови Ради директорів АТ МС Войтенка С.А. №2707/к від 12.08.2019 у штатний розпис заводу управління введено посаду Президента АТ МС, Генеральний конструктор по створенню та модернізації вертолітної техніки;

– протоколом засідання ради директорів АТ МС №84 від 03.09.2019 у зв'язку із введенням посади Президента АТ МС, Генерального конструктора по створенню та модернізації вертолітної техніки й необхідності внесення доповнень у Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і суспільних формувань, президентові АТ МС, Генеральному конструктору по створенню та модернізації вертолітної техніки Богуслаєву В.О. надано право здійснювати всі дії від імені АТ МС без доручення, у тому числі підписувати договори;

– у 2019 році Богуслаєва В.О. призначено президентом АТ МС, генеральним конструктором по створенню та модернізації вертолітної техніки згідно з наказом голови ради директорів АТ МС №3570/к від 16.10.2019;

– наказом №893 від 16.10.2019 Богуслаєв В.А. прийнятий на посаду Президента АТ МС, Генерального конструктора по створенню та модернізації вертолітної техніки. У відповідній графі наказу міститься підпис особи, яка приймається на роботу, Богуслаєва В.О. про ознайомлення з наказом, посадовою інструкцією і т.д.;

– згідно з літерою а) пункту 1.1 посадової інструкції президента АТ МС, Генерального конструктора по створенню та модернізації вертолітної техніки, затвердженої 23.09.2019 головою ради директорів АТ МС Войтенком С.А., основними задачами президента є загальне керівництво та організація поточної виробничо-господарської діяльності АТ МС. Пунктом 1.4 цієї інструкції визначено, що президенту підпорядковані відокремлені та структурні підрозділи, а також персонал підприємства відповідно до схеми організаційної структури управління підприємством. Пунктами 2.3, 2.7 інструкції передбачено, що президент зобов'язаний керувати поточною виробничо-господарською діяльністю підприємства, організувати та координувати роботу та ефективну взаємодію відокремлених та структурних підрозділів з метою задоволення потреб замовників та споживачів відповідних видів продукції та послуг, а також для досягнення цілей акціонерного товариства, забезпечувати дотримання законності, активне використання правових способів удосконалення управління, зміцнення договірної дисципліни. Відповідно до розділу 3 інструкції, президент має право представляти підприємство у всіх організаціях, установах, підприємствах усіх форм власності як в Україні, так і за її межами, від імені підприємства підписувати договори, контракти по видам господарської діяльності підприємства, накази по підприємству, в тому числі накази про призначення та увільнення персоналу підприємства (в тому числі директорів по напрямкам діяльності, керівників відокремлених підрозділів, їх заступників, головних спеціалістів, керівників структурних підрозділів та їх заступників), розпорядження або інші організаційно-розпорядчі документи по всім видам діяльності підприємства, вихідну кореспонденцію по всім видам господарської діяльності підприємства, вимагати та отримувати від відокремлених та структурних підрозділів, а також посадових осіб інформацію, необхідну для виконання його обов'язків, затверджувати організаційну

структуру підприємства, в тому числі організаційні структури відокремлених підрозділів підприємства;

– згідно з відомостями Єдиного реєстру довіреностей 19.07.2021 Богуслаєву В.О. видано довіреність: представляти інтереси АТ «МОТОР СІЧ» щодо всієї належної АТ «МОТОР СІЧ» частки статутного капіталу ТОВ «Міжнародний інженерний центр ОДК», яка складає 49% статутного капіталу;

– листом Головнокомандувача Збройних Сил України генерала Залужного В.Ф. від 03.10.2022, адресованого президенту АТ МС Богуслаєву В.О., у контексті виконання АТ МС державних оборонних контрактів, особисто Богуслаєву В.О. висловлено подяку.

Відповідач тісно пов'язаний сталими бізнес зв'язками на території РФ, а задалегідь створені ним підприємства дали змогу вільно здійснювати на території держави-агресора господарську діяльність та реалізовувати продукцію, виробництва АТ МС, так як:

– Кононенко П.І. був членом наглядової ради АТ МС, яка відповідно до п.9.1 Статуту Товариства у редакції від 30.03.2017, є його контролюючим та регулюючим органом. Додатково є директором московського представництва АТ МС. На цю позицію Кононенка П.І. призначив генеральний директор товариства Богуслаєв В.О. 18.11.1997. Із відповіді НАЗК від 27.07.2023 №281-01/16640-23 вбачається, що Кононенко П.І. є керівником російського акціонерного товариства «Борисфен», у якого АТ МС регулярно закуповувала комплектуючі елементи та продавала йому частини газотурбінних установок та інструменти для техобслуговування авіадвигунів по 2022 рік включно. У свою чергу, АТ «Борисфен» бере активну участь в державних закупівлях РФ;

– згідно з відомостями російського інформаційного ресурсу list-org.ru, а також витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб РФ, Богуслаєв В.О. та Кононенко П.І. є співзасновниками російського товариства з обмеженою відповідальністю «Лосиний острів» (ОДРН [REDACTED], відомості з ЄДРЮО РФ);

– Кононенко П.І. разом із ТОВ «Лосиний острів» є співзасновниками російського ТОВ «Вертолітні комплекси і багатофункціональні системи» (ООО «Вертолетные комплексы и многофункциональные системы», ПІН [REDACTED], ОДРН [REDACTED]), яка має ліцензію РФ на розробку, виробництво, випробовування та ремонт авіаційної техніки від 29.12.2012 №11977-АТ;

– Кононенко П.І. разом з АТ МС є співзасновниками російського закритого акціонерного товариства «Двигуни «Володимир Клімов – МОТОР СІЧ» (ЗАО «Двигатели «Владимир Климов – Мотор Сич», ПІН [REDACTED], ОДРН [REDACTED]), яке має ліцензії РФ на: сервісне обслуговування озброєння та військової техніки від 20.01.2023 №Л052-00102-77/00634874; на розробку, виробництво, випробовування установку, монтаж, технічне обслуговування, ремонт, утилізацію та реалізацію озброєння та військової техніки від 31.12.2015 №М003749ВВТ-Р; на розробку, виробництво, випробовування установку, монтаж, технічне обслуговування, ремонт, утилізацію та реалізацію озброєння та військової техніки від 31.12.2015 №Л008-00102-77/00006143, М003749 ВВТ-Р; на розробку, виробництво, випробовування та ремонт авіаційної техніки від 18.03.2013 №Л007-00102-77/00141428, 12275-АТ;

– російське ЗАТ «Двигуни «Володимир Клімов – Мотор Січ» разом із ТОВ «Лосиний острів» є співзасновником російського фонду «Народный самолет Ту-334-100» (ПІН [REDACTED], ОДРН [REDACTED]);

– Кононенко П.І. та Богуслаєв В.О. є співзасновниками російського ТОВ «МАП Юніон» (ООО «МАП Юнион», ПІН [REDACTED], ОДРН [REDACTED]), основним видом діяльності якого є виробництво обладнання спеціального призначення, яке не входить до інших угруповань (код ОКВЕД [REDACTED]);

– Богуслаєв В.О. є співзасновником російського ЗАТ «Юпітер-2» (ЗАО «Юпитер-2», ПІН [REDACTED], ОДРН [REDACTED]), основним видом діяльності якого є ремонт та технічне обслуговування літальних апаратів, включаючи космічні (код ОКВЕД [REDACTED]);

– ТОВ «Лосиний острів» є засновником та/або співзасновником в таких російських

4

компаніях: 1) Товариство з обмеженою відповідальністю «Курапово» (ООО «Курапово», ІПН _____, ОДРН _____); 2) Товариство з обмеженою відповідальністю «Східно-європейський альянс» (ООО «Восточно-европейский альянс», ІПН _____, ОДРН _____); 3) Товариство з обмеженою відповідальністю «Авіаремонт-МС» (ООО «Авиаремонт-МС», ІПН _____, ОДРН _____). Основним видом діяльності якого є ремонт та технічне обслуговування літальних апаратів, включаючи космічні. Товариство має ліцензію на розробку, виробництво, випробовування та ремонт авіаційної техніки від 31.05.2012 №11644-АТ; 4) Акціонерне товариство «Борисфен» (до 16.07.2020) (АО «Борисфен», ІПН _____, ОДРН _____). Керівником компанії є Кононенко П.І. Товариство має ліцензії РФ на розробку, виробництво, випробовування та ремонт авіаційної техніки за виключенням безпілотних авіаційних систем та (або) їх елементів, включаючи безпілотні цивільні повітряні судна з максимальною злітною масою 30 кілограмів і менше від 21.02.2022 №Л007-00102-77/00008170 та на сервісне обслуговування озброєння та військової техніки від 12.03.2022 №Л052-00102-77/00614964. У період із січня 2014 року по червень 2023 року АТ «Борисфен» уклало контракти щодо надання послуг по відновленню двигунів літальних апаратів (в тому числі вертольотів), послуг щодо ремонту та технічному обслуговуванню літальних та космічних апаратів, забезпеченню комплектуючими (запасними частинами) для літальних апаратів з МНС росії, росгвардією, військовою частиною _____, МВС Росії, спеціальним льотним загonom «Росія» (підприємство, що забезпечує перевезення повітряним транспортом посадкових осіб російської федерації, спецслужб рф або збройних сил рф, яке підпорядковане управлінню справами президента рф; 5) Акціонерне товариство «Енерго сервіс» (АО «Энерго сервис», ІПН _____, ОДРН _____).

Відповідно до даних НСРД у кримінальному провадженні № _____ Кононенко П.І. був довіреною особою Богуслаєва В.О. на російському ринку авіаційних підприємств, у тому числі оборонного спрямування, та сприяв поставкам продукції АТ МС до рф, у тому числі, оборонного спрямування.

До 2014 року співпраця АТ «Мотор Січ» з підприємствами військово-промислового комплексу Російської Федерації здійснювалась у рамках виробничої та науково-технічної кооперації підприємств оборонної галузі. Основними споживачами авіаційних двигунів були Казанський та Ростовський вертолітний заводи та авіадвигунобудівні підприємства Російської Федерації. Постачання здійснювалось через підконтрольні АТ «Мотор Січ» російські підприємства. До 2014 року постачання товарів військового призначення подвійного використання здійснювалось на підставі дозволів Державної служби експортного контролю України.

27.08.2014 Указом Президента України введено в дію рішення РНБО «Про заходи щодо удосконалення державної військово-технічної політики», яким припинено експорт товарів військового призначення та подвійного використання з метою їх військового кінцевого використання у РФ.

Не зважаючи на вказане рішення, Богуслаєв В.О., здійснюючи загальне керівництво та організуючи виробничо-господарську діяльність АТ «Мотор Січ», за сприяння Кононенка П.І., продовжив постачання авіаційних двигунів до Російської Федерації, постачання спеціальної техніки, інших засобів та знярядь здійснення збройної агресії проти України, забезпечення ремонту таких засобів і знярядь після 19.02.2014.

Ухвалюючи оскаржуване рішення, суд першої інстанції дійшов до таких висновків: на час звернення позивача з позовом, його розгляду у суді та ухвалення рішення у справі на усій території України діє правовий режим воєнний стану, тобто санкція, передбачена п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, може бути застосована; Богуслаєв В.О. є суб'єктом, до якого може бути застосовано таку санкцію, так як він є фізичною особою, що своїми діями створила суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України; до Богуслаєва В.О. застосовано санкцію у виді блокування активів за рішенням РНБО від 01.04.2023 «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яке введене в дію Указом Президента України від

01.04.2023 №191/2023, тобто після 24.05.2022, що дає можливість застосовувати до відповідача санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону; підставою для застосування санкції у виді стягнення в дохід держави активів, які належать Богуслаєву В.О., є постачання/надання, зберігання зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військової чи спеціальної техніки, інших засобів та знарядь здійснення збройної агресії проти України, забезпечення ремонту таких засобів і знарядь; встановлені у адміністративній справі №991/558/24 обставини слід вважати преюдиційними; усі зазначені активи перебувають у власності Богуслаєва В.О., тому вони підлягають стягненню в дохід держави; шкода, завдана інтересам суспільства діями відповідача, є істотною, відтак, застосування такої санкції є пропорційним та виправданим.

При цьому суд першої інстанції прийшов до переконання, що на підставі преюдиційних обставин, які не потребують доказування, є встановленими такі факти:

– Богуслаєв В.О. є суб'єктом, до якого може бути застосовано санкцію, так як він є фізичною особою, яка своїми діями створила суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України (абз.1 ч.1 ст.5-1 Закону);

– до Богуслаєва В.О. застосовано санкцію у виді блокування активів за рішенням РНБО від 01.04.2023 «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яке введене в дію Указом Президента України від 01.04.2023 №191/2023, тобто після 24.05.2022 (абз.2 ч.1 ст.5-1 Закону), що, у свою чергу, дає можливість застосовувати до відповідача санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону;

– підставою для застосування санкції у виді стягнення в дохід держави активів, які належать Богуслаєву В.О., є постачання/надання, зберігання зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військової чи спеціальної техніки, інших засобів та знарядь здійснення збройної агресії проти України, забезпечення ремонту таких засобів і знарядь (абз.5 пп.«а» п.2 абз.4 ч.1 ст.5-1 Закону).

Положеннями ч.4 ст.78 КАС України передбачено, що обставини, встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, стосовно якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом.

Преюдиційність у процесуальному праві – обов'язок суду, який розглядає справу, прийняти без перевірки та доказів факти, які раніше вже були встановлені судовим рішенням чи вироком суду, що набрали законної сили, у будь-якій іншій справі. Преюдиційність дозволяє уникнути ухвалення суперечливих судових фактів щодо одного й того ж питання та вирішувати справи з найменшими витратами часу та засобів (постанова Верховного Суду від 06.09.2022 у справі №640/10625/21).

Згідно з правовим висновком, що міститься у постанові Верховного Суду від 18.04.2018 у справі №753/11000/14-ц, преюдиційно встановлені факти не підлягають доказуванню, оскільки їх істинність вже встановлено у рішенні і немає необхідності встановлювати їх знову, тобто піддавати сумніву стабільність судового акта, який вступив в законну силу. Суть преюдиції полягає в неприпустимості повторного розгляду судом одного й того ж питання між тими ж сторонами. У випадку преюдиційного установлення певних обставин особам, які беруть участь у справі (за умови, що вони брали участь у справі при винесенні преюдиційного рішення), не доводиться витратити час на збирання, витребування і подання доказів, а суду – на їх дослідження і оцінку. Преюдиційне значення мають лише рішення зі справи, в якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини. Преюдицію утворюють виключно лише ті обставини, які безпосередньо досліджувалися і встановлювалися судом, що знайшло відображення в мотивувальній частині судового акта.

Велика Палата Верховного Суду в п.32 постанови від 03.07.2018 у справі №917/1345/17 звернула увагу, що преюдиційне значення у справі надається обставинам, встановленим судовими рішеннями, а не правовій оцінці таких обставин, здійсненій іншим судом. Преюдицію утворюють виключно ті обставини, які безпосередньо досліджувалися і встановлювалися судом, що знайшло своє відображення у мотивувальній частині судового рішення. Преюдиційні факти відрізняються від оцінки іншим судом обставин справи.

Враховуючи вищенаведене, колегія суддів погоджується з висновками суду першої інстанції, що обставини, встановлені Вищим антикорупційним судом у адміністративній справі №991/558/24, є преюдиційним для цієї справи, з огляду на таке:

– ці обставини встановлені судовим рішенням у адміністративній справі – рішенням Вищого антикорупційного суду від 18.04.2024 у справі №991/558/24, яким, окрім іншого, до Богуслаєва В.О. застосовано санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, та стягнуто в дохід держави його активи;

– такі обставини оцінені судом саме як обставина (юридичний факт) преюдиційного характеру та не є правовою оцінкою, наданою судом певній обставині (юридичному факту);

– ці обставини містяться в мотивувальній частині рішення та відповідають вимогам п.1 ч.4 ст.246 КАС України, згідно з якими у мотивувальній частині рішення, серед іншого, зазначаються обставини, встановлені судом, та зміст спірних правовідносин, з посиланням на докази, на підставі яких встановлені відповідні обставини;

– наведене судове рішення набрало законної сили, адже постановою Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 25.06.2024 рішення Вищого антикорупційного суду від 18.04.2024 залишено без змін;

– у справі беруть участь ті ж особи, щодо яких встановлено обставини – позивач Міністерство юстиції України, відповідач Богуслаєв В.О. та третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на стороні відповідачів, ТОВ «ІННОВА». Також вказаним рішенням саме стосовно Богуслаєва В.О. були встановлені зазначені юридичні факти.

А відтак, колегія суддів вважає, суд першої інстанції на підставі обставин, встановлених судовим рішенням, дійшов до правильного висновку, що Богуслаєв В.О. вчинив дії, які були спрямовані на постачання авіаційних двигунів до Російської Федерації, що призвело до накопичення нової та модернізації старої авіаційної техніки Росії, яка активно використовується Збройними силами РФ у ході агресивної, неспровокованої війни проти України.

Вищенаведене спростовує посилання апеляційної скарги на те, що судом першої інстанції лише скопійовано правову оцінку зі справи №991/558/24, якій усупереч ч.7 ст.78 КАС України надано статусу преюдиційної.

Твердження в апеляційній скарзі, що обставини поставок, які визнані судом преюдиційними, відбувалися у період, під час якого експорт товарів подвійного призначення не був повністю заборонений, а здійснювався за погодженням з Держекспортконтролем, є голослівним і з огляду на встановлені вищевказані обставини та не може братись до уваги.

Також, враховуючи встановлену обставину щодо здійснення Богуслаєвим В.О. з 16.10.2019 повного контролю над діяльністю АТ МС, безпідставним є посилання в апеляційній скарзі на необхідність погодження рішень колегіальними органами та відсутність у Богуслаєва В.О. можливості одноособового укладення правочинів з поставки.

Відповідно до п.1-1 ч.1 ст.4 Закону одним із видів санкцій є стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

Відтак, твердження апеляційної скарги про те, що п.1-1 ч.1 ст.4 Закону передбачає застосування санкцій щодо особи, а не до активів, є слушним.

Разом із цим, у п.1-1 ч.1 ст.4 Закону мова не йде про покарання за вчинення правопорушення, адже стягнення активів в дохід держави не можна вважати таким, оскільки ні за правом Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ні відповідно до національного права воно не відповідає ознакам та цілям покарання, так як його процедура, суворість, природа і цілі не збігаються з процедурою, суворістю, природою та цілями покарання як правової категорії. Тобто хоча мова і йде про санкції, проте не про індивідуальне покарання за протиправні дії, а лише про спеціальний захід правового захисту.

А відтак, враховуючи правову сутність санкції, як спеціального заходу правового захисту, його мету – захист національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і

територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави, слід визнати, що застосування одного виду санкції не може виключати можливість її застосування в подальшому.

У зв'язку з цим неспроможним є довід апеляційної скарги, що жодна норма Закону не передбачає можливості застосування до особи одного й того самого виду санкції, з тих же підстав, за той самий період при наявності чинного першого застосування такої.

Згідно з п.4 ч.1 ст.238 КАС України суд закриває провадження у справі, якщо є такі, що набрали законної сили, постанова чи ухвала суду про закриття провадження у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав.

Зазначена підстава для закриття провадження у справі спрямована на усунення випадків повторного вирішення судом спорів, які вже розглянуті і остаточно вирішені по суті. Перешкодою для звернення до суду є наявність у тотожному спорі рішення або постанови суду, що набрали законної сили, або ухвали про закриття провадження у справі.

Відповідно до позиції, висловленої Великою Палатою Верховного Суду у постанові від 11.04.2018 у справі №9901/432/18, провадження №11-257зай18, тотожними визнаються позови, у яких збігаються сторони, предмет і підстава, тобто коли позови повністю збігаються за складом учасників адміністративного процесу, вимогами та обставинами, що обґрунтовують звернення до суду.

У постанові від 08.04.2021 у справі №520/14220/19 Верховний Суд наголосив, що неможливість повторного розгляду справи за наявності рішення суду в тотожній справі, яке набрало законної сили, ґрунтується на правових наслідках дії законної сили судового рішення. Після набрання рішенням законної сили позивач не може знову заявляти в суді ті ж позовні вимоги з тих самих підстав.

Виходячи з прецедентної практики Європейського суду з прав людини, принцип правової визначеності передбачає дотримання правила «res judicata», тобто принципу остаточноності рішення, який полягає в тому, що позивач, який порушив справу проти відповідача і отримав за результатами її розгляду остаточно рішення, не може ініціювати повторне судове провадження стосовно того ж самого відповідача, якщо судовий позов ґрунтується на тих самих фактичних обставинах, або ж нова вимога могла бути складовою частиною попередньої у першому рішенні. Тобто, за вказаним принципом, жодна зі сторін не має права вимагати перегляду остаточного і обов'язкового до виконання рішення лише з метою повторного слухання справи і постановлення нового судового рішення. Принцип «res judicata» є способом запобігання повторному розгляду справи та несправедливому відношенню до інших учасників судового процесу. Вказана позиція була підтримана, зокрема, Верховним Судом у постанові від 14.02.2023 у справі №160/3599/20.

Як вбачається з матеріалів провадження, предметом спору у справі №991/558/24 було вирішення питання щодо застосування, зокрема, до Богуслаєва В.О. санкції, передбаченої п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, а також стягнення в дохід держави ряду його активів, до яких активи, наведені у прохальній частині позовної заяви у справі №991/9618/24, не належать.

Отже, спір у цій справі не є тотожним справі №991/558/24.

Відтак, відсутні підстави вважати, що суд допустив порушення процесуальних норм та всупереч п.4 ч.1 ст.238 КАС України не закрив провадження у справі, тобто порушив принцип правової визначеності.

Відповідно до п.3 ч.1 ст.36 КАС України суддя не може брати участі в розгляді адміністративної справи і підлягає відводу (самовідводу), якщо він є членом сім'ї або близьким родичем (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, внук, внучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, член сім'ї або близький родич цих осіб) сторони або інших учасників судового процесу, або осіб, які надавали стороні або іншим учасникам справи правничу допомогу у цій справі, або іншого судді, який входить до складу суду, що розглядає чи розглядав справу.

Таким чином, підстава для відводу (самовідводу) судді від розгляду справи,

передбачена п.3 ч.1 ст.36 КАС України, застосовна, якщо суддя член колегії є членом сім'ї або близьким родичем іншого судді, який входить до складу колегії суддів, визначених для розгляду справи, чи вже розглядав таку справу.

Матеріалами провадження стверджуються, що суддя Крикливий В.В. справу №991/9618/24 не розглядав, а суддя Криклива Т.Г. не брала участь у розгляді справи №991/558/24.

Відтак, необґрунтованим є посилення апеляційної скарги на наявність підстав для самовідводу суді Крикливої Т.Г., передбачених п.3 ч.1 ст.36 КАС України.

Відповідно до ч.2 ст.49 КАС України треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, можуть вступити у справу на стороні позивача або відповідача до закінчення підготовчого засідання або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, у разі коли рішення у справі може вплинути на їхні права, свободи, інтереси або обов'язки. Вони можуть бути залучені до участі у справі також за клопотанням учасників справи. Якщо адміністративний суд при вирішенні питання про відкриття провадження у справі або при підготовці справи до судового розгляду встановить, що судові рішення може вплинути на права та обов'язки осіб, які не є стороною у справі, суд залучає таких осіб до участі в справі як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Вступ третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, не має наслідком розгляд адміністративної справи спочатку.

Тобто, саме суд визначає чи може рішення у справі вплинути на права, свободи, інтереси або обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Враховуючи наведене, твердження апеляційної скарги про порушення судом першої інстанції положень ч.5 ст.49 КАС України щодо не постановлення ухвали про залучення третьої особи до участі у справі не заслуговує на увагу, оскільки колегія суддів Вищого антикорупційного суду в ухвалі про відкриття провадження від 18.09.2024 залучила третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на стороні відповідача, ТОВ «ІННОВА», повідомивши таке про дату, час та місце розгляду позовної заяви, а також встановивши, зокрема й для товариства строк на подання відзиву.

Указом Президента України від 24.02.2022 №64/2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України в Україні введено военний стан, який в подальшому неодноразово продовжено, до Богуслаєва В.О. застосовано санкцію у виді блокування активів за рішенням РНБО від 01.04.2023 «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яке введено в дію Указом Президента України від 01.04.2023 №191/2023, тобто після 24.05.2022. Вказане у свою чергу дає можливість застосовувати до відповідача санкцію, передбачену п.1-1 ч.1 ст.4 Закону.

Крім того, дані вищевказаного НСРД стосуються також дій Богуслаєва В.О. після 24.05.2022.

Тому, колегія суддів вважає неспроможним довід апеляційної скарги про те, що суд своїм рішенням безпідставно обмежив право власності Богуслаєва В.О., із посиланням на те, що обставини справи стосуються подій до прийняття нормативно-правового акту.

Відповідно до ст.1 Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод будь-яке обмеження права власності повинно здійснюватися, зокрема, на умовах, передбачених законом.

Вирішуючи питання щодо пропорційності втручання в право власності Богуслаєва В.О., слід співвідносити його майнові втрати внаслідок застосування санкції та важливість досягнення легітимної мети для України та Українського народу з урахуванням наслідків, які вже настали через воєнну агресію РФ.

Враховуючи дії відповідача, які полягають у завданні істотної шкоди національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, зокрема, шляхом: постачання/надання, зберігання зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військової чи спеціальної

техніки, інших засобів та знарядь здійснення збройної агресії проти України, забезпечення ремонту таких засобів і знарядь, а також виключну важливість суспільного інтересу, принцип пропорційності не буде порушено стягненням активів в дохід держави, адже справедливий баланс між загальним інтересом (припинення військової агресії РФ та пов'язаних з нею негативних наслідків) та індивідуальною шкодою (стягненням активів у виді будівель, споруд господарського комплексу та 100% частки в статутному капіталі, які не є значними майновими втратами для відповідача) буде дотримано.

Згідно з положеннями ст.6 Закону застосування санкції, передбаченої п.1-1 ч.1 ст.4 Закону, є винятковим заходом, обумовленим гостротою становища та необхідністю досягнення цілей, визначених частиною першою статті 1 цього Закону, в умовах правового режиму воєнного стану.

Із наведених мотивів застосування стягнення активів є пропорційним втручанням у право власності відповідача, воно здійснено виключно в інтересах суспільства та з легітимною метою, а доводи апеляційної скарги про те, що своїм рішенням суд здійснив протиправне та необґрунтоване втручання у право Богуслаєва В.О. на мирне володіння майном – помилкові.

Враховуючи вищевикладене, колегія суддів вважає, що суд першої інстанції належним чином встановив обставини справи, дослідив докази в їх сукупності та взаємозв'язку та ухвалив рішення з дотриманням норм матеріального і процесуального права, у зв'язку з чим відсутні підстави для задоволення апеляційної скарги та скасування рішення суду.

Керуючись ст.283-1, 315, 316, 321, 322, 325 КАС України, колегія суддів

У Х В А Л И Л А:

Апеляційну скаргу адвоката Кравця Р.Ю., подану в інтересах Богуслаєва В.О. залишити без задоволення, а рішення Вищого антикорупційного суду від 02 грудня 2024 року – без змін.

Постанова набирає законної сили негайно після її проголошення та не підлягає оскарженню в касаційному порядку.

Головуючий:

О.Ф. Павлишин

Судді:

А.С. Никифоров

В.В. Чорна

